

8. Grote Markt:

Commercie of Cultuur

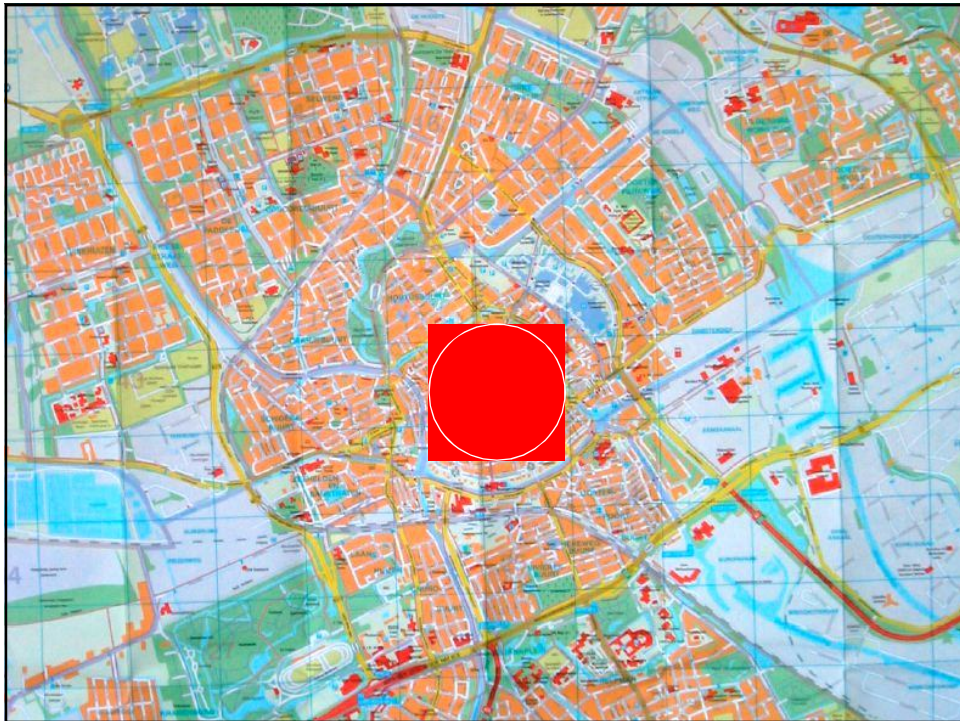
Prof.dr. P.H. Pellenbarg

*Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen RUGroningen
Urban&Regional Studies Institute URSI*

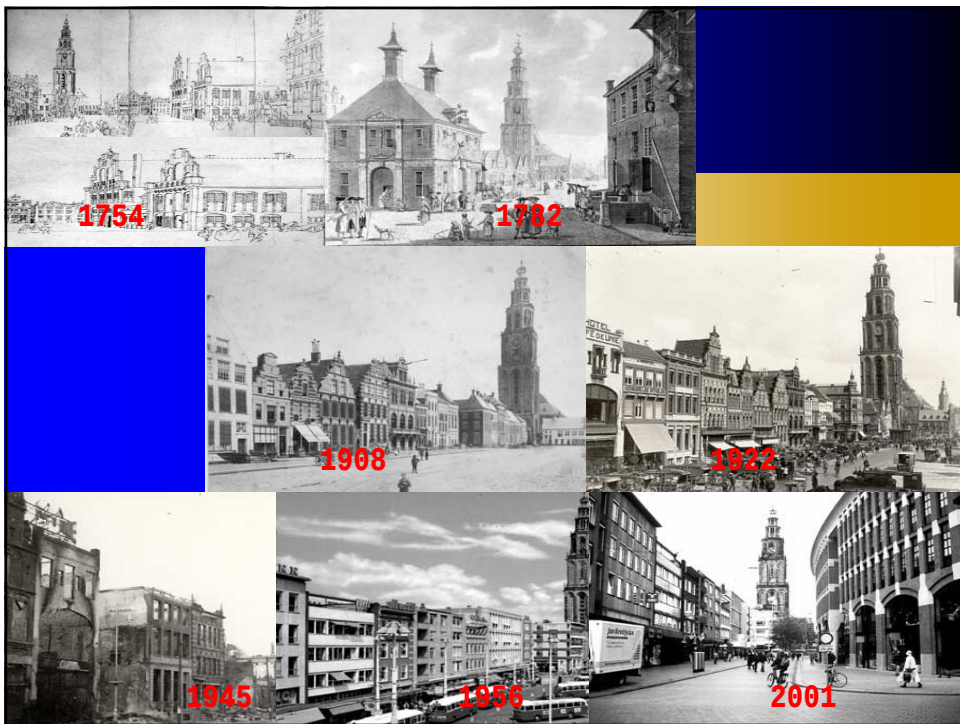
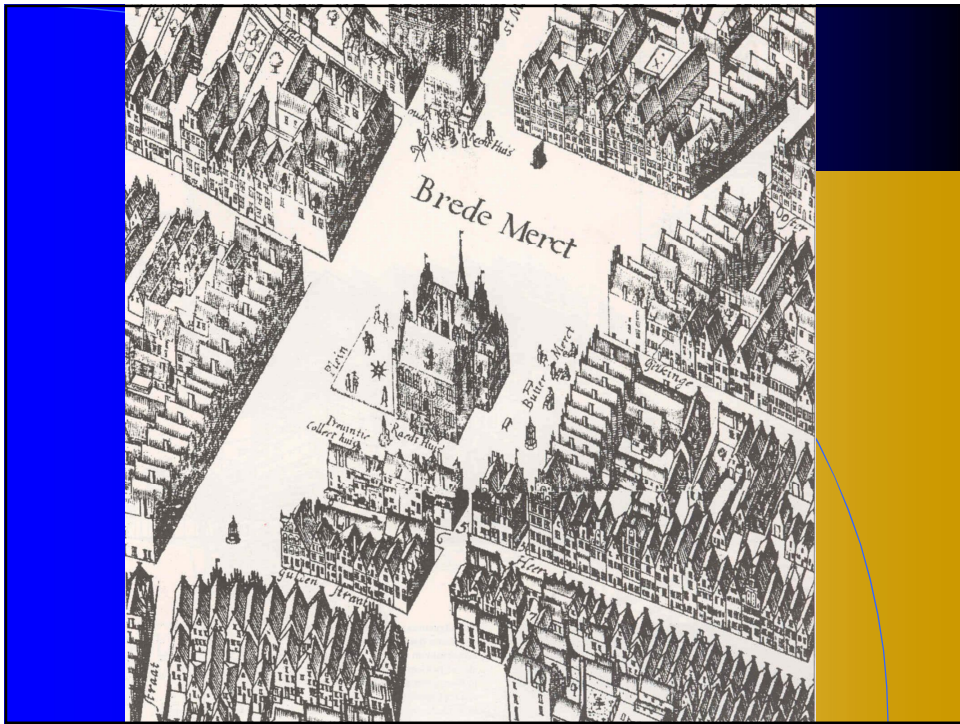
*(Deels gebaseerd op een inleiding dd. 27/5 2003
van Drs. C. VOGELZANG, Gemeente Groningen)*

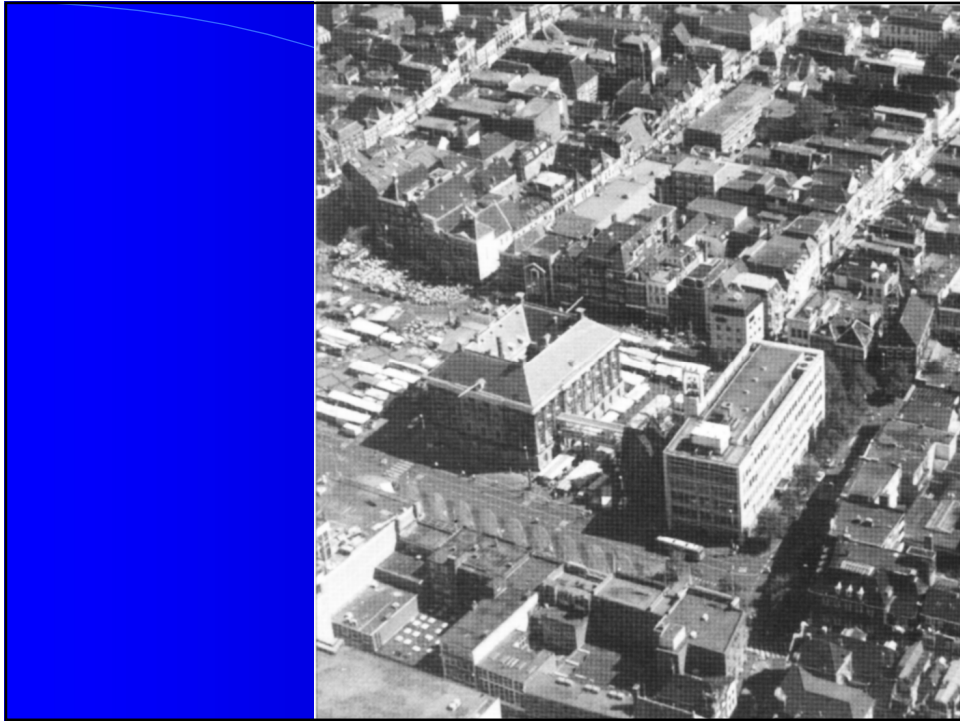
- **Stad en binnenstad**
- **Grote Markt: geschiedenis**
- **Westzijde: Waagstraat**
- **Noordzijde: het Referendum**
- **Oostzijde: nieuwe cultuurfunctie**

de stad de binnenstad de Grote Markt

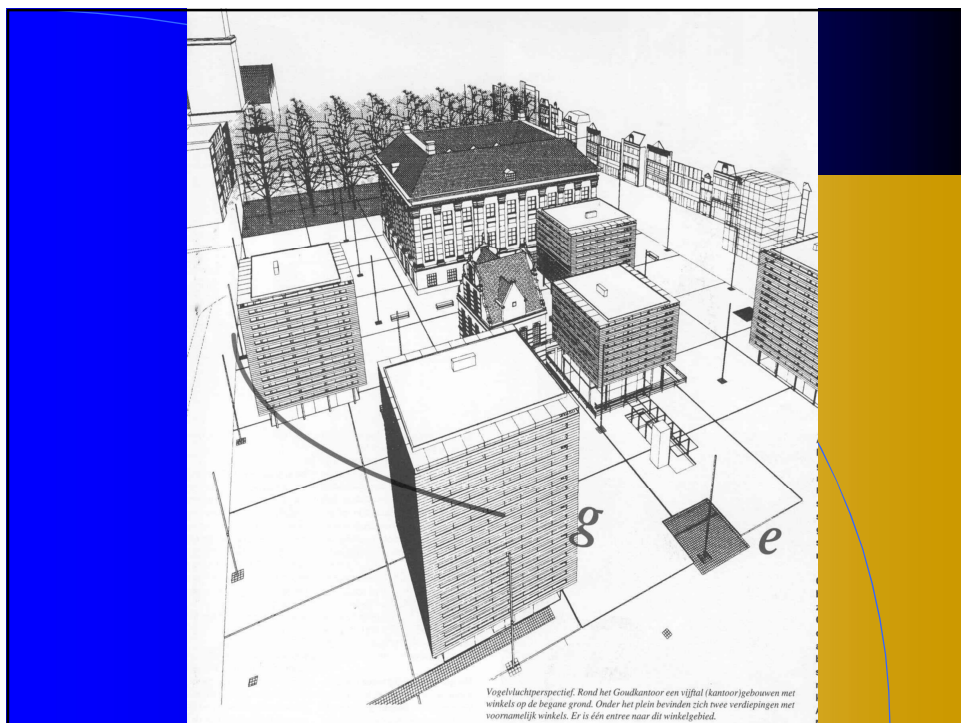
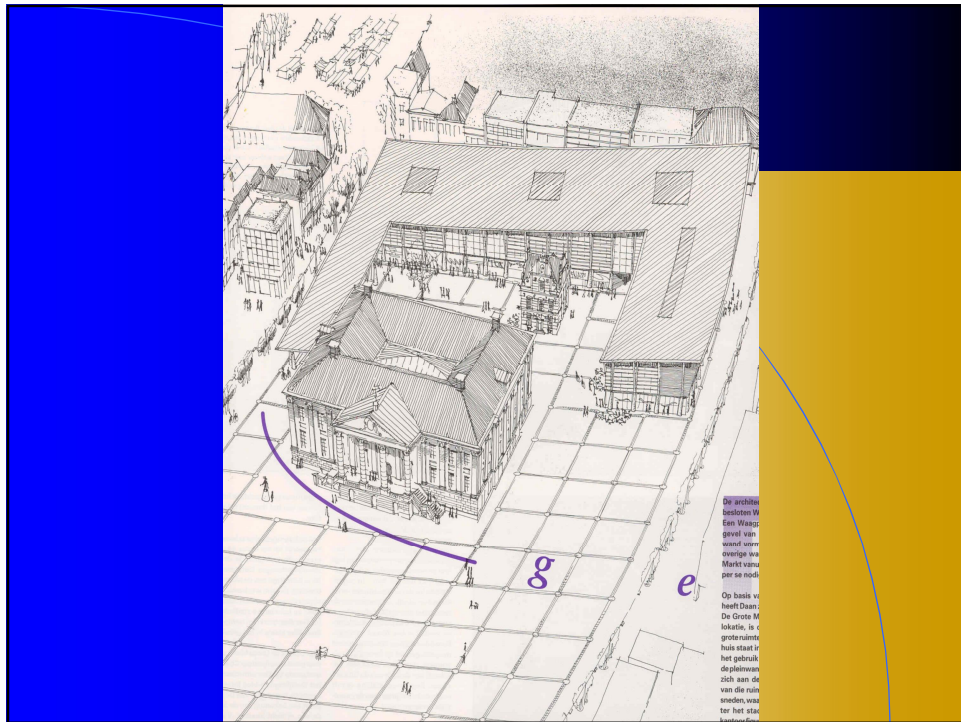

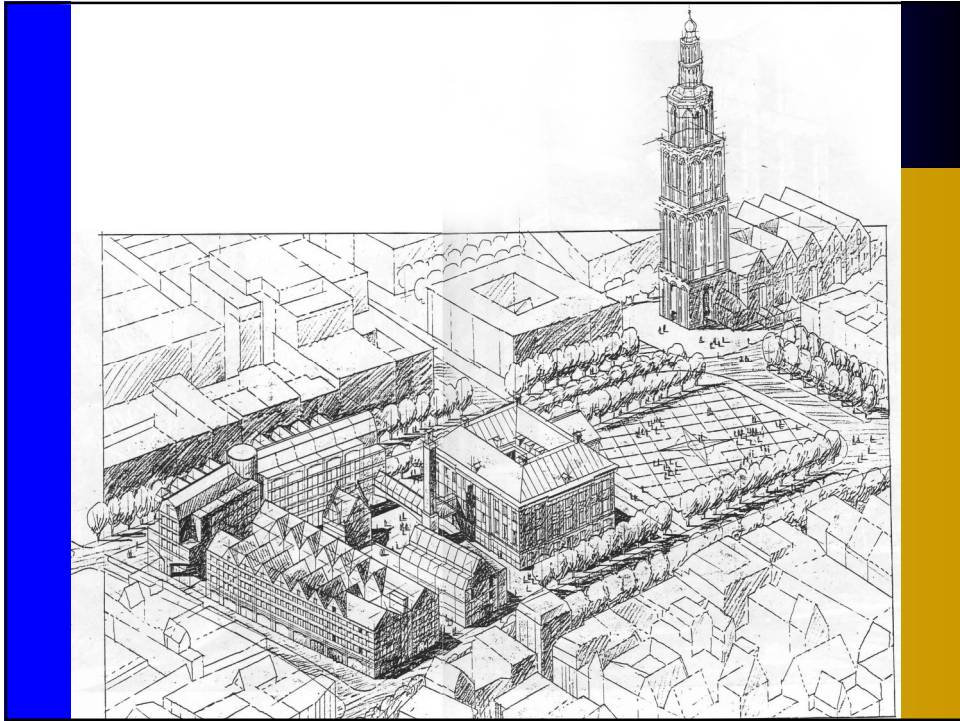

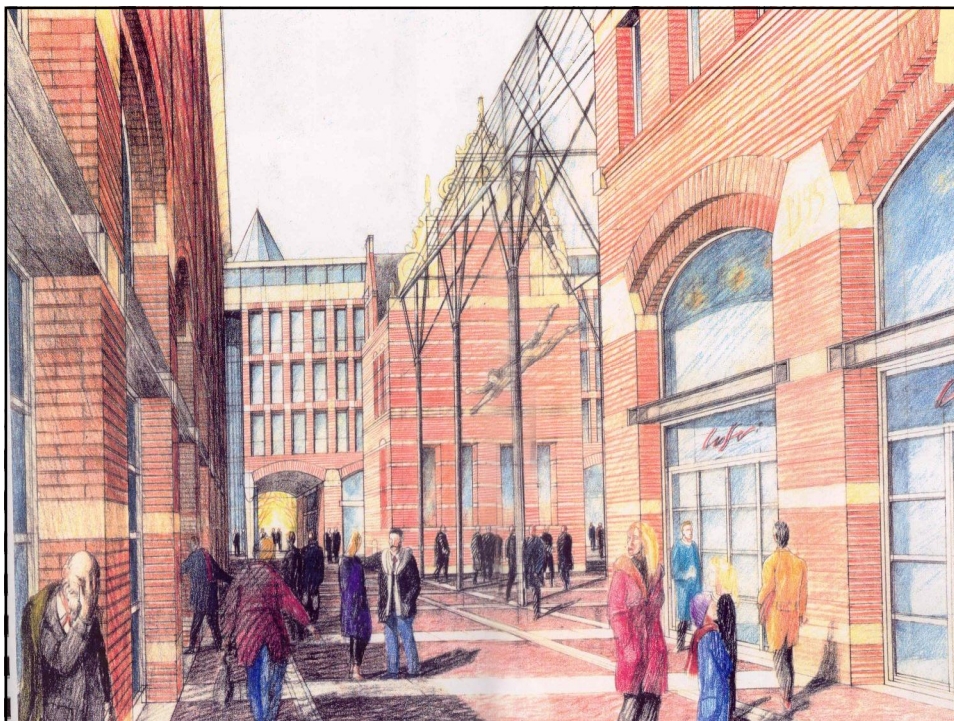

De Waagstraat

1990-1997

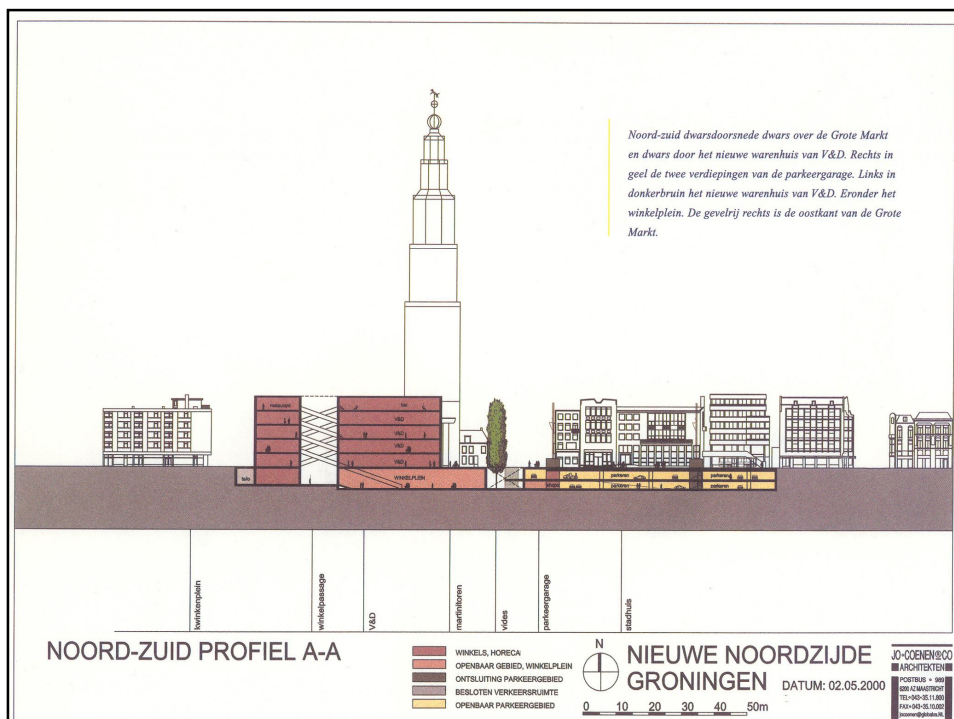
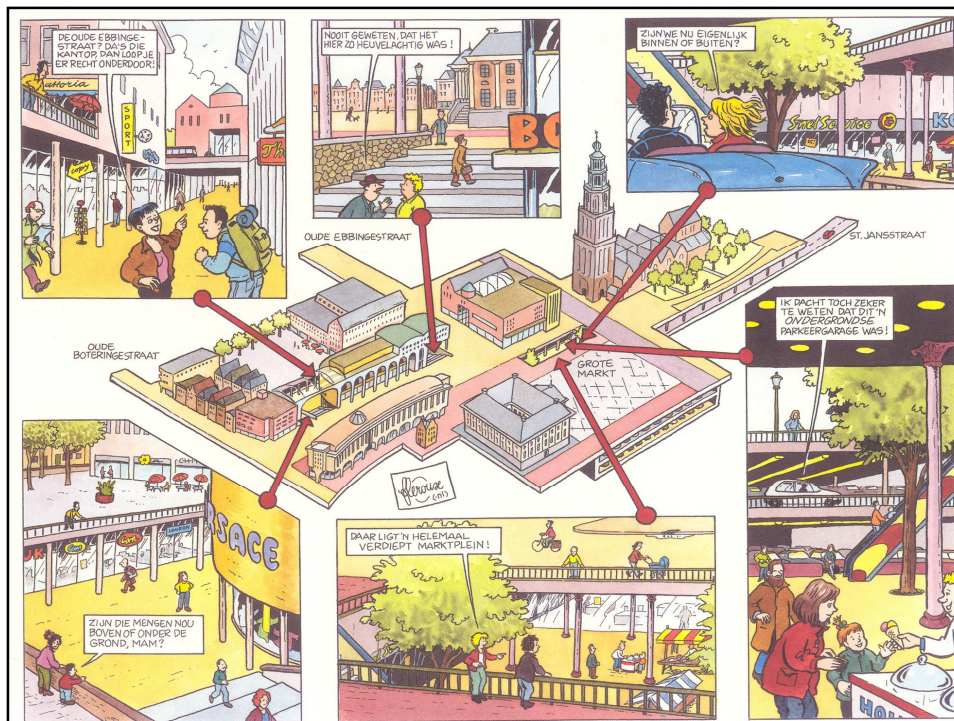

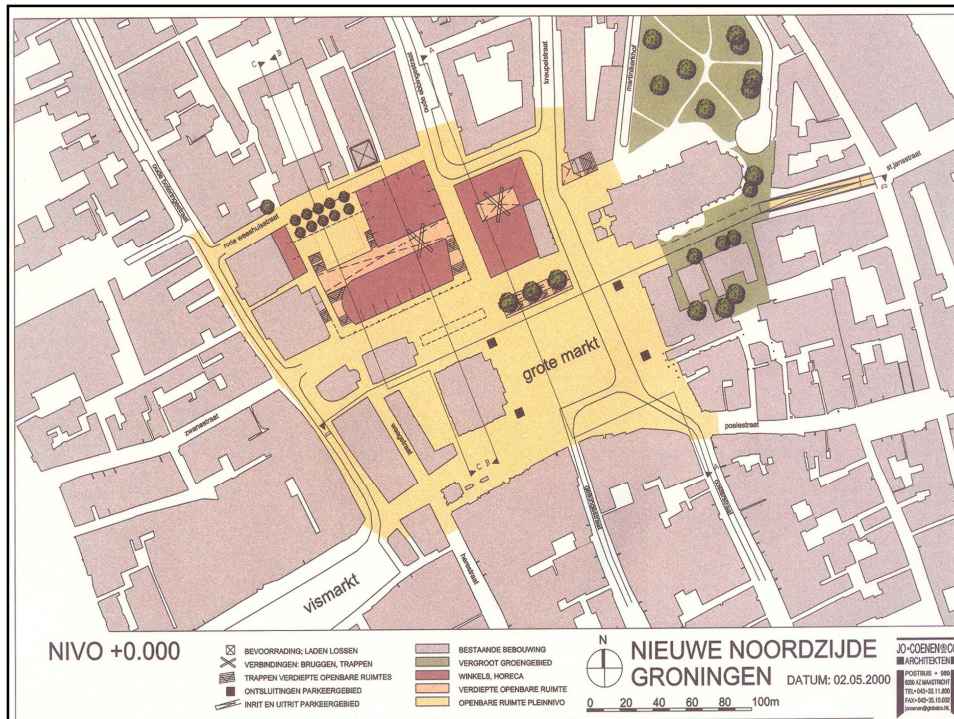

De Nieuwe Noordzijde

1994-2001

geen **gat** in de Grote Markt

DE TOOR'N VAN DE STAD

Referendum:

81% tegen
19% voor

Grote Markt oostzijde

2001-2004

Er moet wel iets gebeuren ....

aspect	Groningen	Andere steden
Aandeel regionale bezoekers	13%	15-20%
Bezoekers die iets kopen	53%	55-60%
Besteed bedrag per bezoeker	f. 42	F 63
Idem per winkelbezoeker	F 51	f. 70-90
Omzetaandeel automobilisten	37%	40-60%
Aandeel langverblijvers	17%	25%

publiek
politiek
deskundigen
Forum

G R O T H E M A R K T E N Q U Ê T E

[illegible]

Praat mee als je Groningen een warm hart toedraagt

De eerste grote discussie over de toekomst van de Grote Markt, gisterenavond in De Oostpoort, was niet uitsluitend voor publiek. Dat is uitwendig om aanstaande maandagavond in de openbare bijeenkomst te komen in Grand Theatre aan de Grote Markt, en begint om acht uur en staat onder leiding van, wederom, Dick Vrieling. De toekomst van gisteren was vooral een gesloten forum, een bijeenkomst van de stad Groningen, die de toekomst van de Grote Markt bespreekt.

Losse flodde

Groningen - Dan sta je om
halt n' weer buiten en denk je
lase moet z'n gemeente hier
n' meelsnaam chocola van
maken? De eerste publiciteit
tussse over een nieuwe invul-
ling van de Grote Markt, gister
avond in het Grand Theatre, de
vefte tal van standpoints en
et Spijk, voorzitter

rs bij publie

terlij, die keez was als bejeen
komst inspreuder.

Met merendeel van de nu op
gekomen Groenings vindt da
er vooral niet te veel moet ver
anderen. Een paar cosmetische
ingrepen en 'ie komt al een kee
vind. Binnen Ranken, ten bo
trin. Er waren ook nogal wat
nazen van het Geen dat in
de Grote Markt konde, die
het plan voor de Nieuwe
de Nieuwe Markt, ten bo

der een cultuurschouwplein, t
is allemaal 20." Gesprekjes
der Dick Vrieling wilde aan
"typisch Gronings zeker"
Wat na het Lebar van v
wees opnieuw naar
toem, was de wens en c
lin van de oostwa
Vindt dat naar de m
verplaatsen. Eventue
bouw moet dus m
ten 'worden aange'
dat de Martinus

duikt op een gebrek aan cultuur, schatte hij in. Een flinke economische dip en het be-
vecht omroep in een andere valde.

ERIE NEDERKHOORN

[illegible]

en schouwborg aan de Grote Markt en wil ... de kanten bepleit. "Ik wil ..."

[illegible][illegible]

1. *Journal of the American Medical Association*, 1997; 277: 1033-1038.

■ **GRONINGEN** Milieudefensie Groningen wil van de Grote Markt een groot en duurzaam energieproject maken. Alle gebouwen aan de noordwand van de Grote Markt zouden voorzien moeten worden van zonnepanelen en naast de Martinistoren kan prima een windenergie-toren worden gezet. In de noordwand van de markt zou

Bereikbaarheid is er voldoende, vind
buiten w j en en Geme

Bereikbaarheid is voldoende, vind
buiten de juwelen Gemeente

[illegible]

„Met alle respect voor Vindicat, maar aan de Grote Markt heeft de vereniging niets te zoeken”, zegt prof. dr. P.H. Pellenburg, hoogleraar Ruimtelijke Wetenschappen aan de Rijksuniversiteit. Volgens Pellenburg toont het Waagstraatcomplex aan dat het plein behoefte heeft aan gebouwen met openbare functies. „Dat gebied is toch meer gaan leven sinds het gemeentehuis er plaats heeft ge-

Stadsforum Grote Markt vandaag aan de slag ,Vindicat heeft op huidige plek niets te zoeken’

Door Richold Brandsma

GRONINGEN – Het pand van studentenvereniging Vindicat Atque Politi is een belangrijke stoorzender voor een goede ontwikkeling van de Grote Markt. Dat blijkt uit een telefonische rondgang langs enkele leden van het Stadsforum Grote Markt, dat vanmiddag voor het eerst bijeenkomt in de Oosterpoort. De oostkant van de Grote Markt wordt gezien als een dode kant, waar nauwelijks mensen komen.

Hoewel niet alle leden zich zo nadrukkelijk uitspreken over de toekomst van Vindicat aan de Grote Markt, is wel duidelijk dat er iets moet gebeuren aan de oostkant van het plein. „Dan kom je natuurlijk Vindicat tegen, maar of je dat nu meteen moet weghalen? Studenten aan de Grote Markt is ook een begrip in Groningen”, meent Piet Spijk, voorzitter van de stichting Vrienden van de Stad Groningen.

maakt voor de nieuwbouw met winkels.

Datzelfde geldt volgens de hoogleraar voor de hoek waar Vindicat is gehuisvest. „Op een plein als de Grote Markt heb je functies nodig, die toegankelijk zijn voor het publiek. Vindicat zelf heeft de Grote Markt niet direct nodig. Een studentenvereniging als Albertus Magnus floreert uitstekend aan de Brugstraat, dus waarom zou een Vindicat niet kunnen bloeien op een andere plek in het centrum.”

Het pleidooi van Pellenburg vindt gehoor bij forumlid Onno van Oven van de bewonersorganisatie Herewegbuurt. „Het gebouw van de studentenvereniging is vooral erg lelijk en komt de Grote Markt niet ten goede.”

Hoewel niet alle leden zich zo nadrukkelijk uitspreken over de toekomst van Vindicat aan de Grote Markt, is wel duidelijk dat er iets moet gebeuren aan de oostkant van het plein. „Dan kom je natuurlijk Vindicat tegen, maar of je dat nu meteen moet weghalen? Studenten aan de Grote Markt is ook een begrip in Groningen”, meent Piet Spijk, voorzitter van de stichting Vrienden van de Stad Groningen.

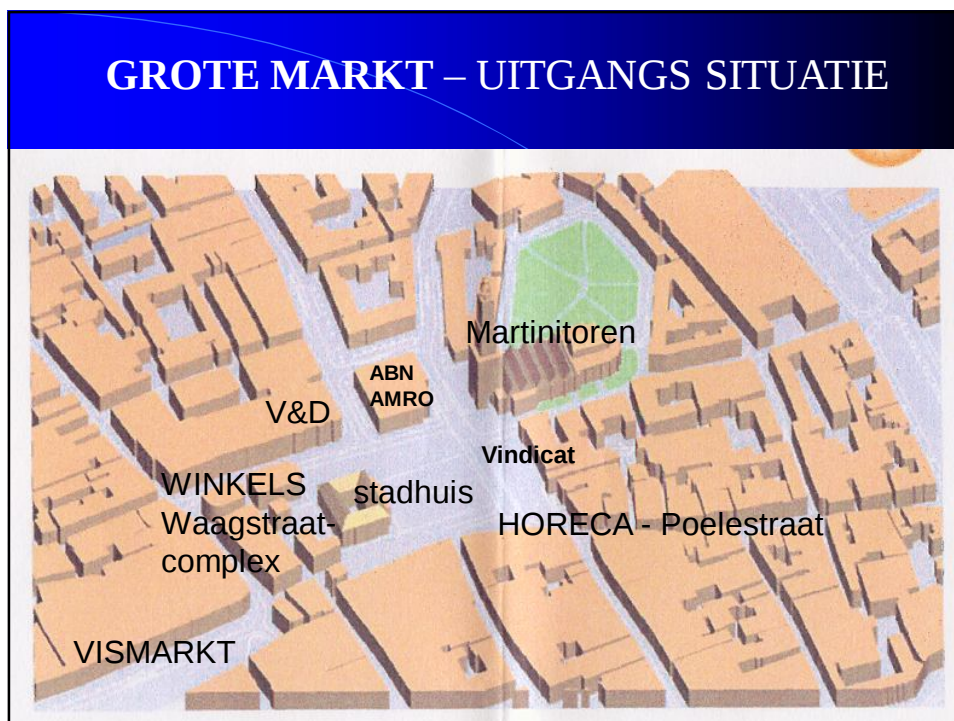
Denktank

Het Stadsforum Grote Markt moet gaan fungeren als een denktank die een bijdrage levert aan de grote publieksoverlegingen over de toekomst van het plein. Daarnaast moet het het gemeentebestuur adviseren. Om te komen tot een plan voor de Grote Markt dat door veel, zo niet alle Groningers, wordt gedragen is het forum breed samengesteld.

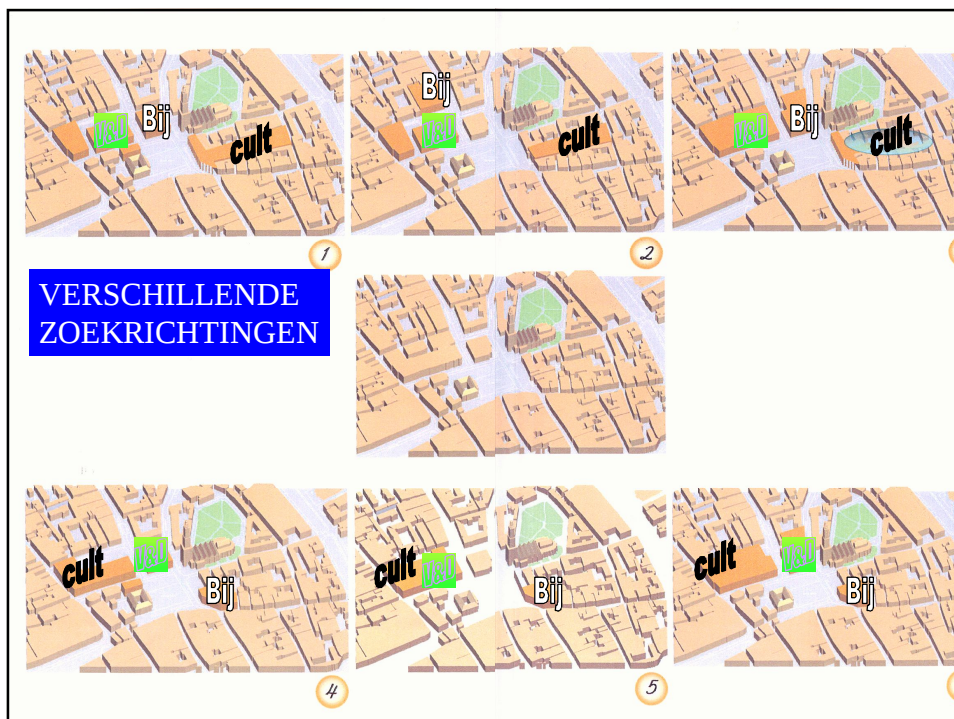
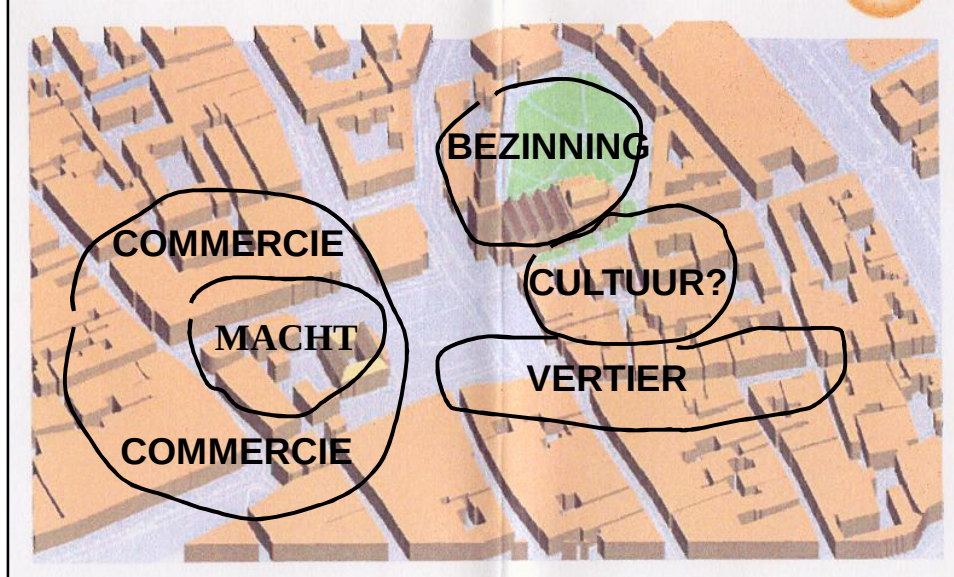
Voorzitter Oskar Pfeiffer van Vindicat kan voor zijn vereniging een aardig tegengeld laten horen in het Stadsforum. Want de studentenvereniging praktiseert niet over een vertrek van de Grote Markt. „We zijn na de oorlog in dit pand gekomen na overleg met de gemeente. We zijn hier gekomen met de bedoeling er vele jaren te blijven. Voor ons ideaal omdat niemand last van ons heeft. Andere verenigingen in de stad hebben regelmatig problemen vanwege geluidsoverlast. Bovendien is ons pand met regelmaat openbaar toegankelijk en organiseren we redelijk vaak iets voor het publiek op de Grote Markt.”

■ Op pagina 9: „Laten we samen wat moois maken van de Grote Markt”

Gron. Dagblad 19 juni 2001

GROTE MARKT – FUNCTIESPREIDING IN DE TOEKOMST?

Grote Markt Forum: er moet iets gebeuren!

Samenvatting

Aanleiding: Grote Markt Forum, 2018. De Grote Markt Forum is een platform voor de Grote Markt in Groningen. Het forum is bedoeld om de Grote Markt te verbeteren en te laten groeien. Het forum is opgericht door de Grote Markt Forum, een organisatie die de Grote Markt Forum organiseert. Het forum is opgericht door de Grote Markt Forum, een organisatie die de Grote Markt Forum organiseert. Het forum is opgericht door de Grote Markt Forum, een organisatie die de Grote Markt Forum organiseert.

Wat er iets moet gebeuren op de Grote Markt, wordt inmiddels aanvechtbaar meer bestreden. Maar in welke richting en in welke mate er moet worden ingegrepen, staat nog open. Afgelopen dinsdag kwam het Grote Markt Forum voor de tweede keer bijeen om zich over deze vragen te buigen.

Voorlopige conclusies

In de discussie waren verschillende conclusies aan de orde gekomen. Het forum is opgericht door de Grote Markt Forum, een organisatie die de Grote Markt Forum organiseert. Het forum is opgericht door de Grote Markt Forum, een organisatie die de Grote Markt Forum organiseert. Het forum is opgericht door de Grote Markt Forum, een organisatie die de Grote Markt Forum organiseert.

De Grote Markt Forum

De Grote Markt Forum is een platform voor de Grote Markt in Groningen. Het forum is bedoeld om de Grote Markt te verbeteren en te laten groeien. Het forum is opgericht door de Grote Markt Forum, een organisatie die de Grote Markt Forum organiseert. Het forum is opgericht door de Grote Markt Forum, een organisatie die de Grote Markt Forum organiseert.

Wat er moet gebeuren

Wat er moet gebeuren op de Grote Markt, wordt inmiddels aanvechtbaar meer bestreden. Maar in welke richting en in welke mate er moet worden ingegrepen, staat nog open. Afgelopen dinsdag kwam het Grote Markt Forum voor de tweede keer bijeen om zich over deze vragen te buigen.

Groningen

Praat mee als je Groningen een warm hart toedraagt

Forumadvies

Er moet iets gebeuren

Functies versterken; winkels, cultuur en horeca

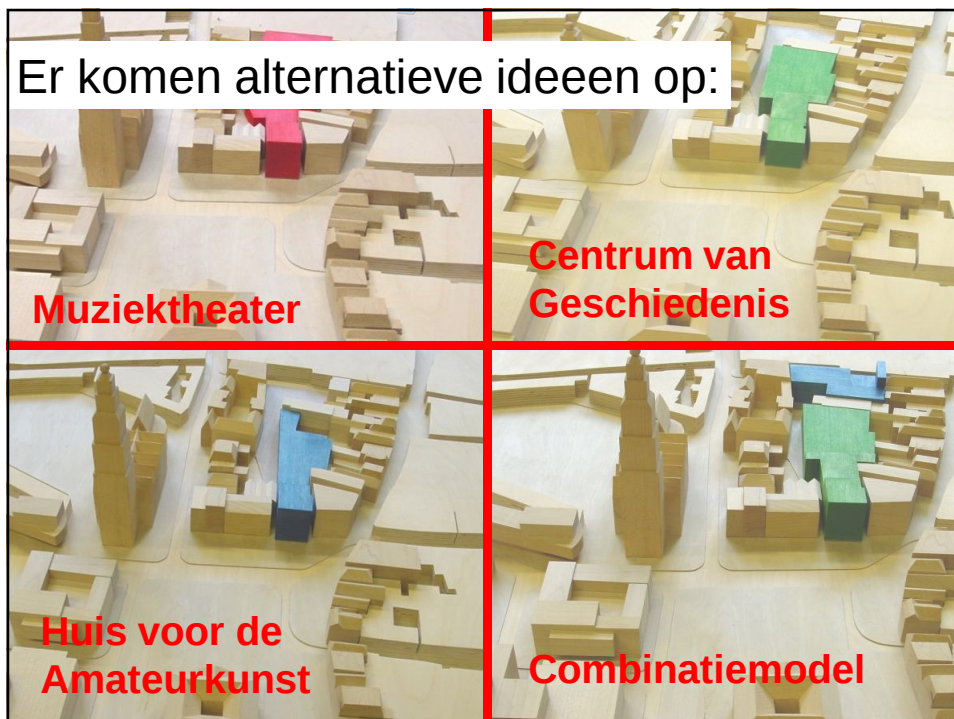
Niet teveel gelijk

Functiemenging

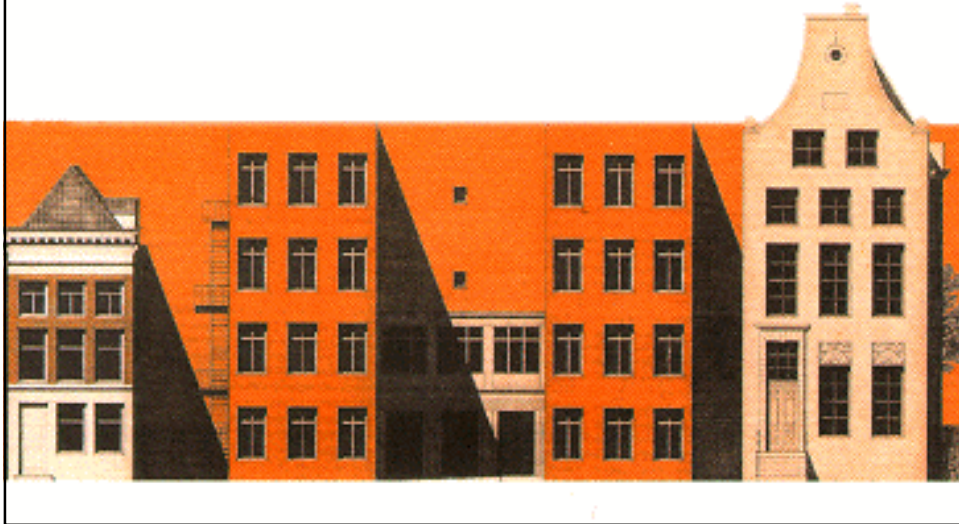
Inzet van het nieuwe college voor de Grote Markt (2002)

- Nieuw cultureel centrum aan de Oostzijde.
- Drie zalen: concertzaal, kleine muziekzaal en vlakke vloertheater.
- Ook andere activiteiten; debatcentrum, exposities
- Optimale relatie met omliggend gebied met bijvoorbeeld muziekschool en filmtheater.
- Functies van de Schouwburg en Martiniplaza blijven ongewijzigd.
- Nabergarage wordt ondergronds gebracht met hetzelfde aantal openbare parkeerplaatsen
- Binnenstad wordt verder autoluw gemaakt door ondermeer Haddingestraatgarage om te zetten in parkeergarage voor bewoners

De Openbare bibliotheek naar de Markt?

Ideeën over leefbaarheid, sfeer en openbare ruimte

Niks doen .....

Cultureel centrum met 3 zalen

- Jaarlijks circa 300.000 bezoekers
- Stadjsers en Ommelanders
- Vooral 's-avonds activiteit, deels ook overdag
- Piekbezoek voor- en na voorstellingen
- Vakantieperiode beperkte programmering
- Diverse programmering voor veel doelgroepen
- Ruimte voor debat en congres
- Horeca, ticketshop, expositieruimte
- Gehele ruimte oostzijde nodig

Openbare bibliotheek

- Jaarlijks circa 750.000 bezoekers
- Voornamelijk Stadgers
- Gehele jaar open, ook op zondagen
- Nadruk op bezoek overdag
- Geen nieuwe functie voor de stad
- Nabijheid Grand Theatre, Images en VVV; Afstand UB
- Eigen exploitatie
- Nu circa 8000 vierkante meter dus ruimte voor combi

Centrum van geschiedenis

- Jaarlijks circa 100.000 bezoekers
- Nieuwe functie in de stad
- Aantrekkingskracht op toeristen
- Nieuw budget nodig
- Stadgers, Ommelanders en toeristen
- Vooral overdag veel bezoek
- Geleidelijke bezoekersstroom
- Gehele jaar open
- Circa 7000 vierkante meter dus combi mogelijk

Warenhuisfunctie

- De Bijenkorf Herestraat 900.000 bezoekers in 2002
- Criteria: combinatie culturele functie noodzakelijk
- Moeilijkheid: twee functies, één gezicht aan de Markt
- Gehele jaar geopend, wel na winkeltijd gesloten.
- Culturele functie kan compensatie bieden
- Grote reikwijdte bezoekers
- Bezoek over gehele dag verspreid
- Parkeerdruk
- 7000 vierkante meter

Nieuw inzicht studie Neutelings (mei 2003)

Meerdere functies tegelijk inpasbaar!

- Door handig met de ruimte om te springen hoeft niet tussen de diverse functies *gekozen* te worden, maar zouden ze *allemaal* inpasbaar zijn
- Dan is geen volksraadpleging meer nodig, want krijgt iedereen zijn zin
- Maar niet kiezen is eigenlijk niet leuk...

....de huidige toestand van het gebied rond de Grote Markt met het Oostelijke bouwblok, is een losse verzameling van fragmenten.....

.....de Naberpassage wordt weggenomen, waardoor een betere ontsluiting van het binnengebied ontstaat....

....de bestaande parking wordt weggenomen en vervangen door een ondergrondse garage met evenveel plaatsen...

.....de rooilijn van het oostelijk blok wordt naar voren geschoven, tot op de oorspronkelijke vooroorlogse rooilijn....

.....op de plaats van de parking kan vervolgens een nieuw groot bouwvolume gerealiseerd worden, voor een openbare functie....

....het blok achter het grote volume aan de Schoolstraat kan zo nodig ook getransformeerd worden voor een nieuwe functie....

....op de hoek van de Grote Markt en de Poelestraat wordt een wat hoger accent aangebracht, ook met een vooruitgeschoven rooilijn....

.....ook aan de Noordwand is een herontwikkeling mogelijk, door een verbreding en verhoging van het ABNAMRO blok, met een nieuwe belangrijke functie, bijvoorbeeld een warenhuis...

....het geheel wordt een gebalanceerde ruimtelijke compositie, die in de loop der tijd de functionele noden in de stad kan opnemen, in een geleidelijke transformatie van het Grote Marktgebied....

Forumdiscussie later in 2003

Hoe nu verder?

Vragen:

- Moet er nu wel of niet een volksraadpleging komen?
- of gewoon een stedenbouwkundig plan?
- Essentieel: draagvlak creëren
  - Bij de bevolking
  - Bij eigenaren en gebruikers oostzijde
- Hoe komen we aan geld, wie borgt de kwaliteit?

Forumdiscussie begin 2004

De Wijzen uit het Westen

(van Veen, van Meggelen en van der Lugt)

- Het cultureel centrum is van de baan!
- Wel: een Centrum voor Geschiedenis
- En: de Openbare Bibliotheek
- En: 'plek voor nieuwe media'
- Plus: 'iets met de Universiteit'

Forumdiscussie begin 2004

De Wijzen uit het Westen

(van Veen, van Meggelen en van der Lugt)

- Openbare Bibliotheek, Centrum voor Geschiedenis, Plek voor Nieuwe Media en RUG-centrum (?) vormen 'n cultuurfunctie rond een 'kennisplein' = nieuw concept!
- Dit zal jaarlijks 1,1-1,3 miljoen nieuwe bezoekers naar de Markt brengen....
- Het liefst zien we ze op de fiets komen?

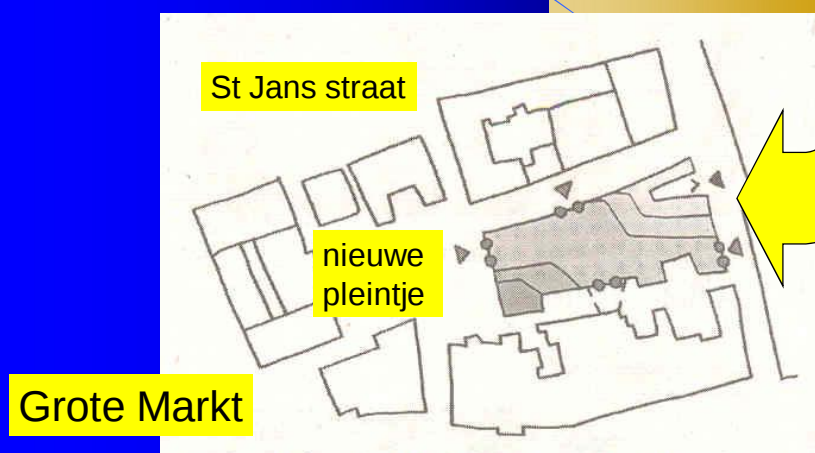
De actuele stand van zaken

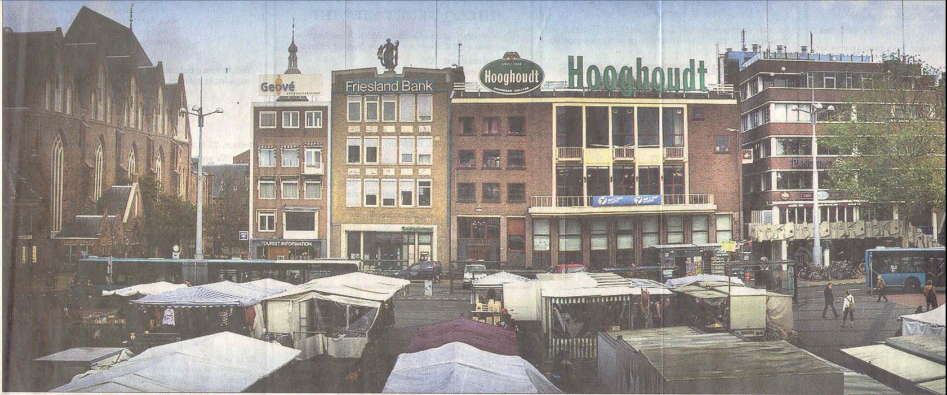
Huis van Informatie & Geschiedenis

(plan Pronk en Van Twist)

- Openbare Bibliotheek + Centrum voor Geschiedenis worden samen 'HUIS VOOR INFORMATIE EN GESCHIEDENIS'
- Jaarlijks trekt dit 1 miljoen bezoekers
- Winkels en Horeca worden toegevoegd
- Van een RUG-inbreng wordt niet meer gerept

Huis van Informatie & Geschiedenis

De huidige oostwand van de Grote Markt, een product van de jaren zestig en zeventig.

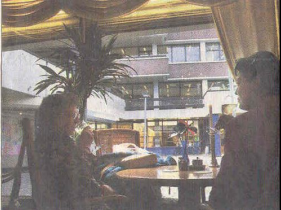
Twijfel blijft over attractie bibliotheek

'Stadgers zitten niet te wachten

Door Jantina Russchen

GRONINGEN ■ Betsy Sannes en haar moeder Ida Brinkhuizen zitten genoeglijk voor het raam van restaurant Naberhof. Het uitzicht op het pleintje bij de Naberpassage is waardevol, daar zijn ze het roerend over eens.

De twee vaste gasten van het eethuis zitten niet aan het glas om tegen vier verdiepingen kantoren aan te kijken. En ook niet voor een blik op de voorbijgangers, die over het donkere pleintje naar hun auto's in de parkeergarage snellen. Het is de gezelligheid en de sfeer van het

Betsy Sannes en haar moeder Ida Brinkhuizen drinken minstens eens per week een kop koffie of een glaasje wijn in de Nab

Betrokken professor Pellenburg sceptisch

De actuele stand van zaken

Huis van Informatie & Geschiedenis

- Forum Grote Markt zegt JA tegen het plan (23/11)
- Gemeente wil nu binnen een jaar definitieve besluitvorming over het plan (3/12)
- Dus moet er op afzienbare termijn een referendum over komen ???
- Maar dan kan het geen rol meer spelen bij de e.v. Gemeenteraads verkiezingen ....

